

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ
ΑΠΑΝΤΑ
ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ
ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
Ν. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΟΜΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1984
Σελ. 71-88

Η ΓΛΥΚΟΦΙΛΟΥΣΑ

Ἄς εἰσδύῃ μία μόνη ἀκτίς ἡλίου, ἅμα τῇ ἀνατολῇ, διὰ τοῦ θαμβοῦ φεγγίτου, εἰς τὸν πενιχρὸν θάλαμον, μὲ τοὺς τέσσαρας τοίχους ἀσβεστωμένους λευκοὺς, μὲ μίαν ψάθαν, καὶ ἐπ' αὐτῆς μικρὸν ἀμαυρὸν κιλιμάκι στρωμένα ἐπὶ τοῦ πατώματος, μὲ δύο προσκεφαλάδες* ἀκουμβημένας σύρριζα εἰς τοὺς τοίχους, ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς γωνίας τοῦ πυρός, ὅπου τέσσαρες ξηροὶ δαυλοὶ καὶ δύο μεγάλα ξύλα ὀρθὰ καίουσι καὶ βρέμουσιν ἐπὶ τῆς ἐστίας. Τοιοῦτος νὰ εἶναι ὁ χειμερινὸς θάλαμος, ἔχων τὰ νῶτα ἐστραμμένα πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς δυσμάς, συνεχόμενος μὲ ἄλλον βορεινὸν θαλαμίσκον, ὅστις νὰ εἶναι συγχρόνως δῶμα καὶ ἡλιακῶτον καὶ ὑπερῶν.

Κατεσκευασμένος μὲ πλίνθους, μὲ ξυλοτοίχους, στεγασμένος μὲ ξύλα καὶ μὲ κεράμους, ἀφάτνωτος, ἀνώροφος, εὐήλιος, ἀθέρμαστος, εὐήνεμος, σχεδὸν ὑπαίθριος, μὲ τὸ μόνον ὑψηλὸν καὶ πλατὺ παράθυρον τὸ ἀπαῖδον εἰς ὄλον τὸν ρυθμὸν τοῦ κτιρίου, καί, χάριν πολυτελείας, μὲ πηχυαίαν ὕαλον, διὰ ν' ἀπολαύῃ τις ὀρθίος, εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Βορρᾶ, τὴν μεγάλην θεάν καὶ τὴν μεγάλην πάλην. Τοιαύτη θὰ ἦτο, χωρὶς νὰ παραβῶ τὴν δεκάτην Ἐντολήν, ἡ μόνη φιλοκτημοσύνη μου καὶ ἡ μόνη μου πλεονεξία.

Ὁ οἰκίσκος νὰ εἶναι κτισμένος ἐπὶ βράχου ὑψηλοῦ, ἐπὶ τοῦ μόνου ὑψηλοῦ βορεινοῦ βράχου τοῦ προσφιλοῦς εἰς τὰς ἀναμνήσεις μου. Ἐκεῖ ἀπλοῦται ἀτελείωτον τὸ πέλαγος ἀνὰ τὴν ἀχανῆ ἔκτασιν ἀπὸ ἀκτῆς ἕως ἀκτῆς καὶ ἀπὸ κόλπου ἕως κόλπου, καὶ χαμηλώνει ὁ οὐρανὸς εἰς τὴν μίαν ἄκραν τὴν ἀπωτέραν, διὰ νὰ περιπτυχθῇ ἐγγύτερον τὴν ἐσχατιὰν τῶν θαλασσῶν, ὁ σάπφειρος φιλῶν τὸν σμάραγδον, τὸ βαθύχλωρον ἀντασπαζόμενον τὸ γλαυκόν. Φυσᾶ ὁ Καικίας κατερχόμενος ἀπὸ τὰ βουνὰ τῆς Θράκης, καὶ ὁ Βορρᾶς παγερὸς ἀποσπᾶται μυριοπτέρυγος ἀπὸ τὸν νεφελοσκεπῆ καὶ χιονοστέφανον Ἄθω, καὶ ὁ Ἀργέστης ριγηλὸς καταβαίνει ἀπὸ τὸν γεραρὸν Ὀλυμπον· φρίσσει τὸ κῦμα εἰς τὴν ἐπαφὴν τῆς ψυχρᾶς πνοῆς, φρικιᾶ ὁ πορφυροῦς πόντος ἀπὸ τὴν κραταιὰν αὔραν, ρυτιδοῦται ἡ θάλασσα ἀπὸ τὴν ἀλλεπάλληλον ραγδαίαν ριπήν, ἀγριαίνει τὸ πέλαγος, ὠρύεται μανιωδῶς ἢ καταγίς, ρήγνυται τὸ κῦμα εἰς τοὺς σκληροὺς αἰχμηροὺς βράχους. Συννεφοῦται ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τὰς μαύρας κάπας τῶν θυελλῶν τὰς σωρευομένας ἐπάνω του, φαεινὸς στῦλος προκύπτει ἐν ἀκαρεῖ ἐν μέσῳ ἀχανοῦς κυκεῶνος μελανῶν στροβίλων· ἰδοὺ ἡ ἀκτίς θὰ διώξῃ τὸ ἔρεβος, ἡ γαλήνη θὰ ἐξώσῃ τὸν τυφῶνα. Ὁ φαεινὸς στῦλος ἦτο σίφων τρομακτικὸς, σχεδὸν ὑπερφυῆς θέαμα, τὸ ὁποῖον ἐρριζίωσεν ἐν ριπῇ ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ

έκορυφώθη ἕως εἰς τὸν οὐρανόν.

Ὁ σίφων ἐξερράγη, ραγδαῖος ὄμβρος ἔλουσε καταπληκτικῶς τὴν γῆν καὶ τοὺς βράχους καὶ τοὺς αἰγιαλοὺς, ὁ ἄνεμος συνεμαζεύθη εἰς τὰ ἄντρα καὶ τὰς ἀγκάλας, ἡ Σκοτεινὴ Σπηλιὰ ἠχεῖ παρατεταμένως, μυστηριωδῶς, ἀπὸ τὴν κοπεῖσαν κολοβὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου, ἀπὸ ἀπειλὴν νέας μανίας λυσσωδεστέρας τῆς πρώτης, ἀπὸ τῆς φοβερᾶς ἐν τῇ σιωπῇ συνωμοσίας τῶν στοιχείων. Τὸ Κακόρεμα ἀντηχεῖ διακεκομμένως ἀπὸ τὴν δάνειον ἰαχὴν τῆς λαίλαπος, ἀπὸ τὴν καταρρακτώδη κάθοδον τοῦ χειμάρρου. Ἡ Νηρηὶς ἀνῆλθεν ἀπὸ τὸ ὑποβρύχιον ἄντρον τῆς, ἀνέβη εἰς τὸ ἀπάτητον ὕψος τοῦ αἰχμηροῦ βραχώδους προβλήτος, καὶ ἄτρωτος αὐτὴ ἀπὸ τὸν ὄμβρον καὶ τὸν ἄνεμον, θεωρεῖ μειδιῶσα τὴν πάλιν τῶν στοιχείων. Ὁ Τρίτων κολυμβῶν κάτω εἰς τὴν ρίζαν τοῦ βράχου, ἀνίσχει τὴν κεφαλὴν ἔξω τοῦ κύματος, καὶ προσβλέπει ἐρωτικῶς τὴν ὑψιβάτιδα καὶ ἀσύλληπτον δι' αὐτὸν ἄσπλαγχνον νύμφην. Ὁ ταῦρος τοῦ Θεοδόση ὁ μονόκερως, ὁ φιλέρημος καὶ μελαγχολικός, καταβάς πρὸ μικροῦ διὰ νὰ κάμη τὸν συνήθη περίπατόν του κάτω εἰς τὸ βαθὺ ρεῦμα, τὸ κατερχόμενον δι' ἔλιγμων καὶ βράχων καὶ καταρρακτῶν εἰς τὸν Μικρὸν Γιαλόν, ἐξέβαλεν ἕνα θρηνώδη μυκηθμόν, εἶτα ἔμεινε ἐξηπλωμένος, ἀπαθής, ἀκίνητος, δεχόμενος ἐπὶ τῶν νώτων ὄλον τὸν κρούον λουτήρα τῆς καταιγίδος. Ἐὰν ἔβλεπέ τι, ἔβλεπε τὰς ἀσπρομαύρους καλλικατζούνας, μεγάλα θαλάσσια ὄρνεα, τὰ ὅποια ἐπὶ τῶν ἀνεχόντων μέσῳ τοῦ κύματος σκοπέλων, εἰς ἀπόστασιν ὀργυιῶν τινῶν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, πολλοὶ ἐξέλαβον μακρόθεν ὡς γυναῖκας ἀνασφουγγωμένας* καὶ ἀσπρομαυροβόλους, αἵτινες ἠσχολοῦντο νὰ βγάλουν πεταλίδας, κύπτουσαι ἐπὶ τῶν βράχων. Ἄλλ' ἦτο ἀδιάφορος καὶ πρὸς τὸ θέαμα τοῦτο, ὡς καὶ πρὸς ὅλα τὰ λοιπά.

*

**

Δύο γίδες τοῦ Στάθη τοῦ Μπόζα εἶχον λείψει τὴν πρωίαν ἐκείνην ἀπὸ τὸ μικρὸν αἰπόλιον. Εἶχαν ἐκπέσει ἀποπλανηθεῖσαι, καὶ εἶχαν βραχωθῆ κάτω εἰς τὴν στενὴν πετρώδη κόγχην τὴν σχηματιζομένην κατέμπροσθεν καὶ ὑποκάτω ἀπὸ τὸ ἱερόν Βῆμα τῆς Παναγίας τῆς Γλυκοφιλούσης. Ἡ κόγχη ἐκείνη ἦτο καὶ δὲν ἦτο ἐσοχή, ἦτο καὶ δὲν ἦτο σπήλαιον. Σπήλαιον ἀστεγές καὶ ἐσοχὴ στεγανή. Ηῶρειτο ἐπάνω τῆς ἀβύσσου, ἔχασκεν ἄνωθεν τοῦ πόντου. Κάτω βράχος χιλίων ἑκατογχείρων ἀγκάλισμα, κρημνὸς μόνον εἰς νυκτερίδας καὶ εἰς γλαῦκας βατός. Εἰς τὴν ρίζαν τοῦ βράχου τὸ κύμα, πολλῶν ὀργυιῶν βόλισμα, φωκῶν κολύμβημα καὶ καρχαριῶν. Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ βάλῃ τις εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι ἠδύνατο ἄνθρωπος νὰ καταβῆ εἰς τὴν φοβερὰν ἐκείνην αἰώραν, διὰ ν' ἀνασύρῃ τὰς ἀποπλανηθείσας. Αἱ δύο βραχωμένοι αἶγες, συνηθισμένοι ν' ἀναρριχῶνται εἰς ὅλους τοὺς κρημνοὺς, ν' ἀναπηδῶσιν ἐπάνω εἰς ὅλα τὰ χαλάσματα, εἰς ὅλους τοὺς ρέποντας καὶ καταρρέοντας τοίχους, δὲν εἶχον ἐννοήσει ὅτι ἔπεσαν εἰς παγίδα, τὴν ὁποῖαν ὁ δαίμων τῆς ἀβύσσου εἶχε στήσει δι' αὐτάς. Ἡσθάνοντο καὶ αὐταί, ὡς ἄλογα κτήνη ὅπου ἦσαν, ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γλυτώσουν ἀπὸ ἐκεῖ

όπου ἦσαν βραχωμέναι.

Ἀφοῦ ἔφαγαν εἰς μίαν ὥραν ὅλην τὴν κάππαριν καὶ ὅλα τὰ κρίταμα καὶ τὰς ἀρμυρήθρας, ὅσαι ἦσαν φυτρωμέναι ἐκεῖ, ἔβλεπαν καλῶς ὅτι, διὰ νὰ ξαναβοσκήσουν, ἔπρεπε νὰ περιμείνουν ἑβδομάδας ἢ μῆνάς τινας, ἕωσοῦ ξαναφυτρώσουν πάλιν ἄλλη κάππαρις καὶ ἄλλα κρίταμα. Τοῦτο τὸ ἔπαθαν διὰ νὰ ἔχουν τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ μὴ ζητοῦν ποτὲ τὴν ἄδειαν τοῦ αἰπόλου, εἰς ὅλας τὰς κινήσεις των καὶ τὰ σκιρτήματά των. Καὶ διὰ νὰ μάθουν ἄλλην φορὰν, ἂν ἐπεθυμοῦσαν ν' ἀρμυρίσουν*, νὰ εὐρίσκουν ἄλλον δρόμον διὰ νὰ καταβαίνουν κάτω εἰς τὴν ἄμμον τοῦ αἰγιαλοῦ. Ἀλλὰ τώρα ἦτο πολὺ ἀμφίβολον ἂν θὰ ἐγλύτωνα, διὰ νὰ βάλουν γνῶσιν δι' ἄλλοτε.

Ἐπάνω εἰς τὸν βράχον ἦτο κτισμένον τὸ παρεκκλήσιον, μαστιζόμενον ἀπὸ θυέλλας καὶ λαίλαπας, λικνιζόμενον ἀπὸ τὸ ἀειτάραχον καὶ πολύρροιβδον κῦμα, ναναριζόμενον ἀπὸ τὰ ἄσματα τὰ ὅποια ὁ ἄνεμος ἔψαλλε δι' αὐτὸ εἰς τοὺς σκληροὺς βράχους καὶ εἰς τὰ ἠχώδη ἄντρα. Οἱ τέσσαρες τοῖχοι ἴσταντο ἀκόμη ἀρραγεῖς, πετροθεμελιωμένοι, σώζοντες μικρὸν ἐπίχρισμα ἀπὸ παλαιοῦ καιροῦ περὶ τὴν μεσημβρινοδυτικὴν γωνίαν, χορταριασμένοι καὶ μαυροπράσινοι περὶ τὴν βορειανατολικήν. Ἡ στέγη, φέρουσα ἀκόμη ὀλίγας κεράμους καὶ πλάκας, ἐστηρίζετο ἐπὶ δοκοῦ μὲ πολλὰς ἀκτῖνας ἐκ σκληρῆς καστανέας. Ὀλόγυρα εἰς τοὺς τοίχους, ὑψηλὰ ἄνω τῶν ὑπερθύρων καὶ ὑπὸ τὰ γεῖσα τῆς στέγης, ὠραῖα μικρὰ πινάκια παλαιῶν χρόνων ἦσαν ἐγκολλημένα, σχηματίζοντα μέγαν σταυρὸν ἐπὶ τῆς χιβάδος τοῦ ἱεροῦ Βήματος πρὸς ἀνατολάς, μετὰ ὑποποδίου εἰς σχῆμα ἀνεστραμμένου Τ ἐκ πέντε ἄλλων πινακίων, καὶ ἄλλους δύο σταυροὺς δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν, ὑπερθεν τῶν δύο παραθύρων τοῦ χοροῦ, καὶ τέταρτον σταυρὸν ἄνωθεν τῆς φλιάς τῆς εἰσόδου, δυσμόθεν. Καὶ τὰ ὠραῖα παλαιὰ πιατάκια ἦσαν ὅλα χρωματιστά, γαλάζια καὶ ὑποπράσινα καὶ κιτρινωπὰ καὶ λευκά, μὲ κλαδάκια καὶ μὲ λούλουδα καὶ μὲ ἀνθρωπάκια καὶ μὲ πουλιά, φιλοκάλως καὶ κομψῶς διατεθειμένα, στίλβοντα εἰς τὸν ἥλιον, χάσμα τῶν ὀφθαλμῶν, κειμήλια ὑψηλὰ κείμενα, στερεὰ βαλμένα εἰς τὰς κόγχας των, ἀφελῆ ἀναθήματα, λείψανα παλαιῶν χρόνων, περισώσματα ἀρπαγῶν καὶ δηώσεων παντοίων, ὀλιγώτερον φεῦ! ἀσφαλῆ ἀπὸ τῆς νεωτέρας ἀρχαιολογικῆς καὶ ἀρχαιοκαπηλικῆς μανίας. Καὶ ὁ ἀπλοῦς οὗτος στολισμὸς παρεῖχε μεγάλην χάριν, μεμειγμένην μὲ ἄροητον τρυφερὸν θέλημα, εἰς τὸ μικρὸν βραχοφυτευμένον παρεκκλήσιον, ἐμπνέων εἰς τὸν ἐπισκέπτην μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ διασκελίσῃ τὸ κατώφλιον, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν πενιχρὸν ναῖσκον, ν' ἀνάψῃ κηρίον, νὰ κάμῃ τὸν σταυρὸν του, καὶ ν' ἀσπασθῇ εὐλαβῶς τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Γλυκοφιλούσης, τῆς ζωγραφισμένης παρειὰν μὲ παρειὰν μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ ὑπερθέου καὶ ὑπερηγαπημένου Βρέφους τῆς,

*Καὶ πάλι κίνησα νὰ ῥθῶ, Χριστέ μου, στὴν ἀυλὴ σου,
νὰ σκύψω στὰ κατώφλια σου τὰ τρισαγαπημένα,
ὅπου μὲ πόθο ἀχόρταγο τὰ λαχταρεῖ ἡ ψυχὴ μου.*

καί, ἂν δὲν ἦτο ἄλλως πολυάσχολος ἀπὸ τὴν βιοτικὴν τύρβην (ἀλλὰ διὰ τὸ νὰ εἶναι τοιοῦτος εἰς τὴν ἔρημον ἐκείνην ἀκτὴν, ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ πολὺ ζωέμπορος ταξιδεύων διὰ τὴν ἀγοράσῃ ἐρίφια), νὰ σταθῇ νὰ ἀκούσῃ τὰς Μεγάλας Ὁρας καὶ τὸν Ἑσπερινὸν τῆς Παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων, ψαλλόμενα ἀπὸ τὸν μπάραμπ' Ἀναγνώστην τὸν Παρθένην, τὸν μόνον βοηθὸν τοῦ παπα-Μπεφάνη, εἰς ὅλας τὰς λειτουργίας ὅσας ἐτέλει ἐκεῖνος, τὰς ἡμέρας ταύτας ἐξ εὐχῆς καὶ ταξίματος, κατὰ προτίμησιν, εἰς τὸ μικρὸν παρεκκλήσιον.

*Ἡ σάρκα μου ἀναγάλλιασε σιμά σου κ' ἡ καρδιά μου.
Τὸ χελιδόνι ἤρε φωλιά καὶ τὸ τρυγόνι σκέπη,
νὰ βάλουν τὰ πουλάκια τους, τὰ δόλια, νὰ πλαγιάσουν,
τὸν ἱερό σου τὸ βωμό, ἀθάνατε Χριστέ μου.*

Καὶ ὁ εὐσεβὴς προσκυνητὴς θὰ εὔρισκε μεγάλην γλύκαν καὶ παρηγορίαν ἀπὸ τὰς πίκρες τοῦ κόσμου εἰς τὸ νὰ θεωρῇ μόνον τὴν πενιχρὰν κανδήλαν καίουσαν ἐμπρὸς εἰς τὴν ὡραίαν εἰκόνα, τὴν ζωγραφημένην ἀπὸ τὸν μακαρίτην Ἀθανάσιον τὸν Κεφαλᾶν, Ἡπειρώτην, ἄνδρα ἀγωνιστὴν, εὐπαίδευτον, πολὺγλωσσον, ὠρολογιοποιὸν καὶ ζωγράφον, ὅστις ὅμως ὅλην τὴν ζωὴν του ὑπῆρξε δημοδιδάσκαλος Γ' τάξεως, καὶ ἀπέθανεν ὑπερενενηκοντούτης μὲ τὴν τριακοντάδραχμον σύνταξίν του.

Ἡ ὡραία μικρὰ εἰκὼν, μὲ τὸ ὠχρὸν πρόσωπον τῆς Παναγίας, ἐνούμενον κατὰ παρεῖαν μὲ τὸ λευκὸν καὶ ἔνθεον πρόσωπον τοῦ λατρευτοῦ Βρέφους τῆς, εἶχεν ἄφατον γλυκύτητα, καὶ ἦτο καλλίστη ἔκφρασις τῆς μητρικῆς στοργῆς, τῆς γεννωμένης, ὡς ἐκ πικρᾶς ρίζης γλυκέος καρποῦ, εὐθύς μὲ τὰς ὠδίνας τοῦ τοκετοῦ, καὶ συναυξανομένης μὲ τῆς ἀνατροφῆς τοὺς κόπους καὶ τὰς μερίμνας. Καὶ ὁ φιλακόλουθος πιστὸς δὲν θὰ ὑστέρει τῆς ἀμοιβῆς διὰ τὴν εὐσεβῆ προσήλωσιν.

*Κάλλιο μιὰ μέρα στὴ δική σ' ἀυλή, παρὰ χιλιάδες·
στὸν ἴσκιον ἂς εἶμαι τοῦ ναοῦ σὰν παραπεταμένος
καλύτερα, παρὰ νὰ ζῶ σ' ἀμαρτωλῶν λημέρια¹.*

*

**

Δεξιὰ ἐπὶ τοῦ τέμπλου ἦτο ἡ εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Προδρόμου. Ἀριστερὰ ἡ Παναγία ἡ Γλυκοφιλοῦσα, ἡ προστάτις τῶν μητέρων καὶ ὁ Ἅγιος Στυλιανὸς ὁ φίλος καὶ φρουρὸς τῶν νηπίων.

Ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ καὶ τοῦ ἀριστεροῦ τοίχου ὑπῆρχον ἀκόμη ὀλίγοι Ἅγιοι, ζωγραφημένοι ἀπὸ παλαιοῦ καιροῦ. Ἄλλων ἦσαν φθαρμένα τὰ πρόσωπα καὶ τὰ στέρνα, ἄλλων ἀσβεστωμένα τὰ σκέλη καὶ οἱ πόδες, ἀπὸ ἀτελεῖς ἀποπείρας ἐπιχρίσεως ἢ στολισμοῦ ὑπὸ ἀμαθῶν εὐλαβῶν γυναικῶν. Ἦσαν ὁ Ἅγιος Ἐλευθέριος, ὁ ἐλευθερωτὴς τῶν ἐγκύων, καὶ ἡ Ἁγία Μαρίνα, ἡ

προστάτις τῶν ὕδινουσῶν. Εἶτα ἦσαν ὁ Ἅγιος Γεώργιος καὶ ὁ Ἅγιος Δημήτριος, μετὰ τὰ χαντζάρια τῶν, μετὰ τὰς ἀσπίδας, τοὺς θώρακας τῶν καὶ τὴν ἄλλην πανοπλίαν τῶν. Καὶ ἡ Ἁγία Βαρβάρα καὶ ἡ Ἁγία Κυριακὴ μετὰ τοὺς σταυροὺς καὶ μετὰ τοὺς κλάδους τῶν φοινίκων εἰς τὰς χεῖρας. Ἦσαν καὶ οἱ ὄσιοι, μετὰ τὰ κουκούλια, μετὰ τὰς λευκὰς γενειάδας τῶν, μετὰ τὰ κομποσκοίνια καὶ τοὺς ἐρυθροὺς σταυροὺς τῶν, ὁ ὅσιος Ἀντώνιος καὶ Εὐθύμιος καὶ Σάββας. Ἦτο ἐκεῖ καὶ ὁ ὅσιος Ποιμὴν ὁ ἀσκητὴς, μετὰ τὸ λόγιόν του, «Ὁ Ποιμὴν τέκνα οὐκ ἐγέννησε», καὶ μετὰ τὴν ἀπάντησίν του εἰς τὸν Ἀνθύπατον, προκειμένου περὶ ζωῆς ἢ θανάτου τοῦ ἀθῶου ἀνεψιοῦ του: «Εἰ μὲν εὖρης ἔνοχον, κόλασον αὐτόν· εἰ δὲ ἀθῶον, ὡς θέλεις πράξον».

Ἦτο καὶ αὐτὸς ἐκεῖ, προστάτης οὐδὲν ἦττον καὶ φρουρὸς τῶν ἀκάκων καὶ τῶν παιδίων. Ἦτο καὶ ὁ ὅσιος Μωυσῆς ὁ Αἰθίοψ «Ἄνθρωπος ὄψιν καὶ θεὸς τὴν καρδίαν». Μωυσῆς δεύτερος, εἶχε χαράξει τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, ὅταν διεκολύμβησε δις καὶ χιαστὶ τὸν Νεῖλον, κρατῶν ἐπὶ τῶν ὀδόντων τὴν μάχαιραν, μετὰ σκοπὸν νὰ φονεύσῃ τὸν ἐχθρὸν του· καὶ μὴ ἐπιτυχὼν αὐτόν, ἐπανέπλευσε κρατῶν δύο κριοὺς ζωντανούς, διὰ τῶν ρωμαλέων βραχιόνων του, ὑπεράνω τοῦ ρεύματος. Καὶ ὁ λήσταρχος ἐγένετο ἅγιος, καὶ ὑπῆγγε νὰ εὖρη τὸν ἄλλον παλαιὸν ὁμότεχνόν του, ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον, ὡς λέγει ἡ παράδοσις, εἶχε θηλάσει ποτὲ εἰς τὴν ἔρημον, κατὰ τὴν εἰς Αἴγυπτον φυγὴν, ἐν καιρῷ τῆς βρεφοκτονίας ἢ Παναγίας.

Δεξιὰ δὲ τῷ εἰσερχομένῳ, καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν θύραν ἴστατο, παρὰ τὴν γωνίαν τοῦ μεσημβρινοῦ τοίχου, ἡ Ἁγία Ἀναστασία ἢ Φαρμακολύττρια, κρατοῦσα μετὰ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα τὸ μικρὸν τῆς ληκύθιον, τὸ περιέχον τὰ λυτήρια ὅλων τῶν μαγγανειῶν καὶ τῶν ἐπωδῶν καὶ τῶν φίλτρων, ὡς νὰ προσέφερον αὐτὸ εἰς τὰς εὐσεβεῖς προσκυνητριάς, καὶ νὰ ἔλεγεν: «Ἐλάτε· ἐγὼ εἶμαι ποὺ χαλνῶ τὰ μάγια».

Τὸ παρεκκλήσιον ἐώρταζε, τῇ 26 Δεκεμβρίου, τὴν Σύναξιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἤτοι τὰ Ἐπιλόχεια,

Λεχοῦς ἀμώμου, ἀνδρὸς μὴ γνούσης λέχος.

Κάτωθεν τῆς εἰκόνας, ἐπὶ λευκῆς μεταξοῦφοῦς ποδιᾶς, ἐφαίνοντο ἀνηρημένα παιδάκια, καὶ μόνον παιδάκια ἀσημένια, ἐξαιρέσει ἑνὸς μόνου ἀργυροῦ τεμαχίου, τὸ ὁποῖον ἔφερον ἄλλο σχῆμα ζώου, ὁμοίου σχεδὸν μετὰ ἄρνα κερασφόρον ἢ μετὰ ἔριφον. Ἐπὶ τινος ἀφράκτου ἔρμαριου, εἰς τὸν ἀριστερὸν τοῖχον, ἔβλεπέ τις διάφορα ἀντικείμενα, οἷον στεφάνους ἀνδρογύνων (νεκρῶν ἴσως ἀνδρογύνων) τυλιγμένους ἐντὸς λευκῆς σκέπτης, τεμάχια βαπτιστικῶν καὶ κουκουλιῶν ἀπὸ τὸ βάπτισμα βρεφῶν, ὡς καὶ γυμνὰ κόκκαλα ἀκόμη, καὶ τρυφερὰ λευκὰ κρανία μικρῶν παιδίων.

Τὰ παιδάκια τὰ ἀνηρημένα ἐπὶ τῆς λευκῆς ποδιᾶς ἦσαν ὁμοιώματα μικρῶν παιδίων, ταχθέντα ἀπὸ τὰς μητέρας, ὅταν τὰ μικρὰ τῶν ἦσαν ἄρρωστα, εἰς τὴν Παναγίαν τὴν Γλυκοφιλοῦσαν, τὴν μητέρα τοῦ θείου Βρέφους, καὶ

προσφερθέντα εις τὸν ναὸν τῆς μετὰ τὴν ἴασιν τῶν ἀρρώστων. Τὸ ὁμοίωμα τοῦ μικροῦ ζώου ἦτο καὶ αὐτὸ βεβαίως ἀπὸ τάξιμον. Καὶ οἱ στέφανοι τῶν ἀνδρογύνων ἦσαν ἀφελῆ ἀποθέματα καὶ μνημόσυνα ἀτυχῶν συνοικεσίων, γενόμενα ὑπὸ τῆς μητρὸς, ἣτις ἐπέζησεν ἔρημη καὶ ἄχαρη, εἰς ἀνάμνησιν θυγατρὸς, ἣτις ἀπέθανεν ἴσως λεχῶ, εὐθύς μετὰ τὸν πρῶτον τοκετόν, ἀφιερῶματα καὶ ταῦτα εἰς τὴν προστάτιδα τῶν λεχῶν, τὴν Παναγίαν τὴν Γλυκοφιλοῦσαν. Καὶ τὰ τεμάχια τῶν βαπτιστικῶν καὶ κουκουλίῶν ἦσαν καὶ ταῦτα ἐνθύμια παιδίων, ἀποθανόντων εὐθύς μετὰ τὸ βάπτισμα, καὶ τὰ λευκὰ κόκκαλα καὶ τὰ κρανία τὰ τρυφερὰ ἦσαν ἄσπιλα λείψανα παιδίων, τὰ ὅποια εἶχεν εὐδοκῆσει νὰ καλέσῃ ἐνωρὶς εἰς τὸν Παράδεισον, πλησίον τοῦ υἱοῦ τῆς τοῦ εἰπόντος «Ἄφετε τὰ παιδιά ἐρχεσθαι πρὸς με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά», ἡ Παναγία ἡ Γλυκοφιλοῦσα.

*

**

Τὰ στέφανα τοῦ γάμου καὶ τὰ βαπτιστικὰ κουκούλια τοῦ μικροῦ παιδιοῦ, τὰ εἶχε φέρει εἰς τὸν ναῖσκον ἢ Θεια-Ἀρετῶ, ἢ Χροσιάρα, ἢ ἀφιλοκερδῆς νεωκόρος καὶ πρόθυμος διακοσμήτρια ὄλων τῶν ἐξωκκλησιῶν. Ἦρχετο τακτικὰ δύο φορὰς τὴν ἐβδομάδα ἀπὸ τὸ καλυβάκι τῆς, τὸ ὅποῖον ἀπεῖχεν ἡμισείας ὥρας δρόμον ἀπὸ τὴν ἔρημον ἀκτὴν, ἤρχετο διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Παναγίαν τὴν Γλυκοφιλοῦσαν καὶ τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους καὶ τὸν Ἅγιον Νικόλαον, καὶ ὅλα τὰ παρεκκλήσια, τὰ κτισμένα ἐπάνω εἰς τοὺς ἀγροῦς μονήρεις βράχους, διὰ ν' ἀνάψῃ τὰ κανδήλια καὶ νὰ προσευχηθῇ εἰς τοὺς Ἁγίους. Ἐκατοικοῦσε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς τῆς, τοῦ συχωρεμένου, εἰς τὸν ἐξοχικὸν οἰκίσκον, σιμὰ εἰς τὸ Πυργί, ἐπάνω ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Ἐλένην, ἀνάμεσα εἰς τὸ Κακόρρεμα, καὶ εἰς τὸ Μεγάλ' Ὀρμάνι. Εἶχε τὴν μικρὰν περιοχὴν τῆς, μὲ τὸν ἐλαιῶνα, τὴν ἄμπελον, τοὺς μικροὺς κήπους καὶ τὸν ἀγρόν, καὶ ἀπ' ἐκεῖ οἰκονομοῦσε τὸ καθημερινόν τῆς, κ' ἐζοῦσεν αὐτὴ καὶ τὰ ἐγγόνια τῆς, υἱοὶ τοῦ μεγάλου υἱοῦ τῆς, ὁ πρῶτος εἰκοσαετῆς, ὁ δεῦτερος δεκαεπταετῆς, καλλιεργοῦντες τὴν γῆν.

Οἱ γονεῖς των εἶχον ἀποθάνει νέοι πρὸ δεκαπενταετίας καὶ πλέον. Ἡ μάμμη των, αὐτὴ τοὺς ἀνέθρεψεν, αὐτὴ τοὺς εἶχεν ἀναστήσει, αὐτὴν ἐγνώριζαν μητέρα. Ἡ Θεια-Ἀρετῶ ἦτο καλὴ χριστιανή, καὶ δὲν εἶχε κάμει κακὸ εἰς καμμίαν γειτόνισσαν, καὶ ὅμως ὑπέφερε πολλὰς δυστυχίας εἰς τὴν ζωὴν τῆς. Ὁ χάρος τὴν εἶχε κατατρέξει, καὶ ἂν δὲν εἶχε καὶ τὰ δύο ἐγγόνια τῆς, θὰ ἦτον ἔρημη εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ὅμως εἰς ὅλα ἔλεγε, Δόξα σοι ὁ Θεός. Εἶχε καὶ μίαν κόρην, τὴν Ἀλεξανδρῶ, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὑπανδρεύσει πρὸ τριῶν ἐτῶν, νέαν εἴκοσι ἐτῶν μὲ τὸν Κωνσταντὴ τὸν Ντάναν. Καὶ εἰς αὐτὴν εἶχε δώσει καλὰ μαθήματα, καὶ τὴν ἔκαμε νὰ εἶναι ἀπὸ πολλὰς συνομηλικούς τῆς φρονιμωτέρα. Τῆς ἔδιδε συμβουλὰς, ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ἠδύνατο νὰ ὠφελῆθῃ, ἂν ἐπέζη ἐκείνη. «Ζήσης χρονίσης, θυγατέρα, τῆς ἔλεγε, ποτέ σου νὰ μὴ ζηλέψῃς τὸ ξένο στολίδι, νὰ μὴν πῆς κακὸ γιὰ τὴν γειτόνισσα, νὰ μὴν κοιτάζῃς τί κάνει ἡ πλαγινὴ σου, νὰ μὴ βάλῃς μαναφούκια*, νὰ μὴ ξευχηθῆς, νὰ μὴ βλαστημήσης».

Καὶ ἄλλα ἀκόμη τῆς ἔλεγε. Πλήν, ἐκείνη, ἡ πτωχή, δὲν εἶχε τύχην νὰ ζήσει, διὰ νὰ βάλῃ εἰς προᾶξιν ὅλας τὰς καλὰς ταύτας συμβουλὰς. Προχθὲς ἀκόμη τὸ παρθενικὸν ἄνθος εἶχεν ἀνοίξει ἐρυθρόν. Χθὲς ἔγινε νύμφη· τὴν ἄλλην ἡμέραν μήτηρ, λεχώ, νεκρά. Καὶ ὅμως ἡ θεια-Ἀρετὴ δὲν ἦτο στρίγλα· καὶ ὅμως, ἀφοῦ ἐπὶ δέκα ἔτη τῆς ἔδιδεν εὐχὰς καὶ συμβουλὰς, ἀρχίζουσα πάντοτε ἀπὸ τὴν φράσιν αὐτὴν, «Ζήσης-χρονίσης, θυγατέρα», τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἔγινε νύμφη ἐκείνη, ὀργισθεῖσα ἡ μήτηρ ἀπὸ περισσὰς ἴσως ἀπαιτήσεις τοῦ γαμβροῦ ὡς πρὸς τὴν προῖκα, ἀπὸ διφορομένην ἴσως καὶ παθητικὴν στάσιν τῆς κόρης, τίς οἶδεν ἀπὸ τί, τέλος, τῆς εἶπεν εἰς τὸν θυμόν της ἐπάνω «Νὰ μὴ χροníση!» Καὶ πράγματι δὲν ἐχροníση.

Καὶ ὅμως ἡ γραῖα δὲν ἦτο κακῆς ψυχῆς· καὶ ὅμως εἶχε καταρασθῆ τὴν κόρην της «νὰ μὴν τὴν εὖρ' ὁ χρόνος!» Καὶ δὲν τὴν ἠῦρεν ὁ χρόνος. Καὶ ἀφοῦ ἀπέθανεν ἐκείνη δέκα ἡμερῶν λεχώ, ἀπέθανε καὶ τὸ παιδίον δωδεκαήμερον, ἀφοῦ ἐβαπτίσθη, ἡ θεια-Ἀρετὴ, τὴν ὁποῖαν τινὲς τῶν καλῶν γειτονισσῶν εἶχαν ἐπονομάσει «ἡ Χρονίστρα», καὶ ἄλλαι πάλιν τὴν ἔλεγαν ἀπαισιῶς «ἡ Ἀχροníαστη», καὶ πάλιν ἄλλαι τὴν ὠνόμαζον εὐφήμως «ἡ Χροníαρα», ἔλαβε τὰ στέφανα τοῦ γάμου, ἔκοψε καὶ μέρος ἀπὸ τοὺς «φωτεινοὺς χιτῶνας» καὶ τὰ «κουκούλια ἀγαλλιᾶσεως» τοῦ μικροῦ, καὶ τὰ ἔφερεν ἀφιέρωμα εἰς τὸν ναῖσκον τῆς Παναγίας. Ἔλαβε καὶ τὴν μεταξωτὴν χρυσοκέντητον νυμφικὴν στολὴν τῆς ἁμοιῆς, καὶ τὴν προσέφερεν ὅλην εἰς τὸν παπα-Μπεφάνην, τὸν συνήθη ἱερουργὸν τοῦ παρεκκλησίου. Καὶ τὸ μὲν κόκκινον ἐκ μεταξωτῆς σκέπης* ὑποκάμισον μὲ τὴν τραχηλιάν καὶ τὰ μανίκια κεντητὰ ἐκ χρυσοῦ, τὸ ἔκαμε στιχάριον, διὰ νὰ τὸ φορῇ ὁ ἱερεὺς ποδηῆρες, ὅταν προσφέρῃ τὰς λογικὰς θυσίας. Τὸ δὲ ποδογύρι* τοῦ φουστάνιου, ὀλόχρυσον, τρεῖς σπιθαμὰς παρὰ δύο δάκτυλα πλατὺ, μὲ ἄδρας ἐκ χρυσοῦ κλάρας καὶ μὲ ἄνθη, τὸ ἔκαμεν ἐπιτραχήλιον, διὰ νὰ τὸ φορῇ ὁ λειτουργὸς τὰς καλὰς ἡμέρας. Τὴν δὲ χρυσοῦν ζώνην μὲ τὰ ἀργυρᾶ τορευτὰ καὶ ἀμυγδαλωτὰ τσαπράκια* τὴν ἔκαμε περιζώνιον, διὰ νὰ τὸ ζώνεται ὁ ἱεροφάντης περὶ τὴν ὀσφύν του. Καὶ τὰ χρυσοῦφαντα προμάνικα* τοῦ βαβουκλιῦ*, τὰ ἀναδιπλούμενα περὶ τὰς ὠλένας τῶν νυμφῶν, τὰ ἔκαμεν ἐπιμάνικα, διὰ νὰ συστέλλῃ ὁ θύτης τοὺς καρποὺς τῶν χειρῶν του, ὅταν ἐν φόβῳ ἔμελλε νὰ προσφέρῃ τὰ ἅγια. Καὶ τὸ ὠραῖον πολὺπτυχον φόρεμα, τὸ χαρένιο* μὲ τὸ γλυκὺ βυσσινὸ χρῶμα, καὶ τὸ ὁποῖον ἔκαμνε νερᾶ-νερᾶ εἰς τὸ βλέμμα, τὸ ἔκαμε φαιλόνιον διὰ νὰ σκέπη ὁ ἱερεὺς τὰ νῶτα καὶ τὸ στέρνον του, ὅταν ἴσταται ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου. Καὶ ὅλην αὐτὴν τὴν ἀλλαξιὰν τῶν ἱερῶν ἀμφίων, τὴν εἶχε προσφέρει εἰς τὸν παπα-Μπεφάνην, τὸν συχνὸν λειτουργὸν καὶ σχεδὸν ἐφημέριον τοῦ μικροῦ βορεινοῦ παρεκκλησίου. Καὶ δύο φορὰς τὴν ἐβδομάδα ἔπαινε τὸ ραβδάκι της εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα καὶ τὸ καλαθάκι της εἰς τὸν ἀγκῶνα τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος, καὶ ὀδηγοῦσα καὶ μίαν ἀμνάδα καὶ μίαν αἶγα, τὰς ὁποίας ἔβοσκεν ἡ ἰδία, κατήρχετο ἀπὸ τὸ Μεγάλον Ὀρμάνι, καὶ ἔφθανεν εἰς τὴν κρημνώδη θαλασσοπληκτον ἀκτὴν, κ' ἐπήγαινε ν' ἀνάψῃ τὰ κανδήλια τῆς Παναγίας τῆς Γλυκοφιλούσης.

*

Εἶχε σιγήσει ὁ φοβερός τυφών, καὶ εἶχε κοπάσει ἡ λαίλαψ, καὶ ἡ θάλασσα ἔβραζεν ἀκόμη μὲ ὑπόκωφον βοήν, δεχομένη τὰ χωματόχροα καὶ θολὰ ρεύματα τῶν χειμάρρων, καὶ ὁ ἄσπιλος πόντος εἶχε μιανθῆ ἀπὸ τῆς γῆς τὰς ὕλας. Ὁ ἥλιος εἶχε φανῆ εἰς μίαν γωνίαν τοῦ οὐρανοῦ, τὰ σύννεφα εἶχαν συμμαζευθῆ εἰς μίαν ἄλλην γωνίαν. Ὁ ταῦρος τοῦ Θεοδόση ὁ φιλέρημος, μὲ τὸ ἕν κέρατον (εἶχε χάσει τὸ ἄλλο πρὸ ἐτῶν, ὅταν ἦτο νέος ἀκόμη, εἰς μάχην μὲ ἄλλον ταῦρον), ἐξηκολούθει νὰ βλέπῃ τὰς καλλικατζούνας, αἵτινες εἶχον κατέλθει πρὸ ὀλίγου τίς οἶδεν ἀπὸ ποίαν ἀνήλιον σπηλιάν, ἀπὸ τὰ ὕψη τῶν φοβερῶν ἀλιπλήκτων βράχων, καὶ ἔκαμναν ὡς νὰ ἐβουτούσαν τὰ ράμφη ἐπιπολῆς τοῦ κύματος, καὶ ἐτίναζαν τὰ πτερὰ διὰ νὰ στεγνώσουν, καὶ πάλιν ἔκαμναν ὡς διὰ νὰ βουτήξουν. Τέλος ἐβούτηξαν ὅλοι ἐν σώματι, καὶ ἀνελθοῦσαι εἰς τὸ κῦμα, ἤρχισαν νὰ πλέωσι κανονικῶς, ὡς μικρὸς στολίσκος τελείως ὠργανισμένος, ἡγουμένης μιᾶς, εἶτα δευτέρων ἐρχομένων δύο, καὶ ἀκολουθουσῶν τῶν λοιπῶν, δέκα ἢ δώδεκα, δύο μόνων οὐραγῶν ἐπομένων. Ὁ ταῦρος ἀφῆκε μακρὸν μυκηθμόν, ἐσηκώθη καὶ αὐτός, ἐτίναξε τὰ μέλη, καὶ στραφεὶς ἤρχισε ν' ἀνέρχεται τὸ ρεῦμα, ἐπιστρέφων εἰς τὴν στάνην τοῦ Θεοδόση, ὡς ἔκαμνε καθημερινῶς, ὅταν δὲν εἶχεν ἐργασίαν.

Αἱ αἶγες τοῦ Στάθη Μπόζα αἵτινες εἶχον καταυλισθῆ, ἐνόσω διήρκει ἡ καταιγίς, ὑποκάτω εἰς τὸ μέγα Κιόσκι, τὸ σωζόμενον ἀκόμη, τοῦ παλαιοῦ ἐρήμου χωρίου, ὅπου τὸ πάλαι συνήρχοντο ὅλοι οἱ προεστοὶ καὶ ἐβουλευόντο περὶ τῶν κοινῶν, ἐξῆλθον καὶ αὐταὶ διὰ νὰ βοσκήσωσιν, ἅμα ἡ καταιγίς ἔπαυσε. Καὶ δύο ἐξ αὐτῶν εἶχαν ξεκαμπίσει, καὶ εἶχαν ἀπομακρυνθῆ, καὶ κατέβησαν ἀπὸ ἓνα ὑψηλὸν κυρτὸν βράχον, καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν μικρὰν κόγχην, κάτωθεν τοῦ ἱεροῦ Βήματος τῆς Παναγίας τῆς Γλυκοφιλούσης, ὅποθεν ἀρχίζει ὁ φοβερός κάθετος κρημνὸς εἰς τὴν θάλασσαν, διακοσίων ὀργυιῶν ὕψος, κ' ἐκεῖ, ἀφοῦ ἐβόσκησαν ὅλα τὰ κριτάμα ὅσα ἤϋραν, ἐβραχώθησαν* κ' ἔμειναν, μὴ δυνάμεναι πλέον ν' ἀναβῶσιν. Ἐβραχώθησαν καθὼς βραχώνεται ἡ μεγάλη χονδρὴ ἀπετουνιά μὲ τὸ μέγα ἄγκιστρον καὶ μὲ τὸ γενναῖον δόλωμα εἰς τὸ θαλάμι, κάτω εἰς τὸν πυθμένα εἰς τὰ ἀνεξερεύνητα βάθη, ἀνάμεσα εἰς βράχους ριζωμένους καὶ εἰς φύκη καὶ ὄστρακα. Καὶ τὸ μὲν δόλωμα τὸ ἔφαγεν ὁ πελώριος ὀρφὸς ἢ ἡ σμέρνα ἢ παρδαλὴ καὶ μαυρειδερὴ, ἢ ἀντιπαθὴς καὶ ἄπιαστη, τὸ ἄγκιστρον ἐβραχώθη κάτω εἰς τὸ θαλάμι, καὶ δὲν ἐβγαίνει πλέον, ἢ δὲ ἀπετουνιά τραβᾶται καὶ τεντώνεται καὶ κόπτεται, καὶ ὁ ψαρὰς μένει μὲ δύο πῆχεις σπάγκον εἰς τὴν χεῖρα.

Ὁμοίως καὶ ὁ Στάθης ὁ Μπόζας ὁ βοσκὸς ἔμεινε μὲ τὸ μικρὸν κοπάδι του κολοβὸν καὶ ἀκρωτηριασμένον, ἅμα ἔχασε τὰς δύο αἶγας, τὰς ὁποίας ἔβλεπεν ἰστάμενος ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βράχου, κρατῶν τὴν ὑψηλὴν μαγκούραν του, καὶ ὁ ἴσκιος του ἔπιπτε μακρὸς ἐμπρὸς του, καὶ ἡ κεφαλὴ του ἐφαίνετο πέραν εἰς μεγάλην ἐξοχὴν τοῦ βράχου, μόλις διακρινομένη καὶ χανομένη, καθόσον ὁ ἥλιος ἐχαμήλωνεν ὅλον ἐν εἰς τὴν δύσιν. Τὰς

ἔβλεπε φυλακωμένας, εἰς τὴν φοβερὰν πτυχήν τοῦ κρημνοῦ, παρὰ τρίχα εἰς αὐτὸ τὸ χεῖλος τῆς ἀβύσσου, καὶ τὰς ἐκάλει εἰς μάτην, διὰ τῶν καταληπτῶν εἰς ἐκεῖνας συνθηματικῶν μονοσυλλάβων:

— Ἄι, ἄι! ὄ! Ψαρή! ὦ, χῶ, Στέρφα!

Εἰς μάτην. Ἡ Ψαρή καὶ ἡ Στέρφα εἶχαν καθίσει ἀδρανεῖς, ἀνάλητοι, ἀναίσθητοι, καὶ οὐδ' ἀπήντων διὰ βελασμοῦ εἰς τὰς προσκλήσεις τοῦ βοσκοῦ.

Καὶ ὁ Στάθης ἔκυπτε καὶ ἔκυπτε πρὸς τὴν ἄβυσσον, ἀφειδῶν τῆς ἰδίας ψυχῆς του, περιφρονῶν τὸν ἴλιγγον, προκαλῶν τὴν σκοτοδίνην, διὰ νὰ τὰς ἴδη καλύτερον. Καὶ τὰ δύο ζωντανὰ πράγματα ἴσταντο καὶ ἐκάθηντο καὶ ἔκαμπτον τὰ γόνατα ἐπὶ τῆς στενῆς προβολῆς τοῦ βράχου, καὶ μόνον ἡ μία, ἡ Ψαρή, ἀπήντησε τέλος διὰ παραπονετικοῦ βελάσματος εἰς τὰς προσκλήσεις τοῦ κυρίου της. Ἡ ἄλλη, ἡ Στέρφα, οὔτε φωνὴν ἐξέβαλεν, οὔτε κίνημα ἔκαμεν, οὔτε ἐσκέπτετό τι περὶ ὅλης τῆς θέσεως τῶν πραγμάτων.

— Δὲν μὲ μέλει γιὰ τὴν Στέρφα, εἶπε τέλος στενάζων ὁ βοσκός. Τὴν Ψαρή ἄς ἡμποροῦσα νὰ γλυτώσω!...

*

**

Ὁ μπάραμπ' Ἀναγνώστης ὁ Παρθένης, ὅστις εἶχε φθάσει ἀρτίως, κ' ἐκάθητο ἐπὶ τῆς πεζούλας, ἔξωθεν τοῦ ναῖσκου τῆς Παναγίας, περιμένων νὰ ἔλθῃ ὁ παπα-Μπεφάνης, διὰ νὰ διαβάσουν τὸν ἑσπερινόν —ἦτο δὲ τότε ἡ ἡμέρα τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, τρίτη ἀπὸ τῶν Χριστουγέννων— ἐπρότεινε γνώμην ὅτι ἔπρεπε νὰ πάρουν λεπτὸν ἀλλὰ γερὸν σχοινί, νὰ κάμουν θηλιάν, τεχνικά, εἰς τὴν ἄκρην, καὶ νὰ τὸ ρίψουν κάτω, διὰ νὰ τραβήξουν τὰς δύο αἴγας. Ἡ θεια-Ἀρετῶ ἢ Χροσιάρα εἶπε νὰ κατεβάσουν διὰ σχοινίου μεγάλην ὑπερμεγέθη κοφίναν, καὶ νὰ σείουν τὸ σχοινίον τοιοῦτω τρόπῳ, ὥστε νὰ εἶναι ἐλπίς νὰ ἔμβῃ τέλος ἡ μία γίδα πρῶτον, εἶτα ἡ ἄλλη, μέσα εἰς τὴν κοφίναν, καὶ οὕτω νὰ τὰς ἀνασύρουν, τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην. Ἡ θεια-Ἀρετῶ διηγεῖτο ὅτι παρόμοιον τι εἶχε συμβῆ καὶ εἰς τὸν παπποῦν της πρὸ ἐξῆντα χρόνων, καὶ ὅτι τὸ μέσον τοῦτο ἐπέτυχε τότε. Ὁ Κωνσταντῆς ὁ Περηφανάκιας, συνάδελφος τοῦ Στάθη βοσκός, ἐξέφερε γνώμην ὅτι ἔπρεπε νὰ πάρουν μέγα χονδρὸν ἄγκιστρον, ὡσὰν ἀρπάγην, νὰ τὸ δέσουν εἰς τὴν ἄκρην τοῦ σχοινίου, καὶ εἰς τὸ ἄγκιστρον ἐπάνω νὰ περάσουν κλαδιὰ καὶ χόρτα καὶ βλαστάρια, καὶ διὰ τοῦ δολώματος τούτου νὰ ἐφελκύσουν τὰς δύο αἴγας, ὥστε ἐνῶ αὐταὶ θὰ ἐμασοῦσαν τὴν ὀρεκτικὴν τρυφερὰν βοσκὴν, τὸ ὄξυ ἀκονημένον ἄγκιστρον θὰ ἦτο πιθανὸν νὰ χωθῇ μέσα εἰς τὸ κατωσάγονον τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης γίδας, καὶ τότε, αἵματωμένας μὲν, ἀλλὰ σωσμένας, θὰ τὰς ἐτραβοῦσαν ἐπάνω.

— Δὲν εἶναι προκοπή, εἶπεν ἀποφασιστικῶς ὁ Στάθης ὁ Μπόζας· ἔλα νὰ μὲ

καλουμάρετε* κάτω, νὰ ἰδῶ τί θὰ κάμω...

Ἡ θεια-Ἀρετώ ἤρχισε νὰ κάμνη πολλοὺς σταυρούς, ἐξισταμένη διὰ τὸν τολμηρὸν λόγον τοῦ βοσκοῦ.

— Ποῦ νὰ σὲ κατεβάσουν, γυιέ μ', Στάθη μ', ἔλεγε· πῶς νὰ σὲ κατεβάσουν! Ποῦ θὰ πᾶς; Ποῦ θὰ πατήσης;

Ὁ μπάρμπ' Ἀναγνώστης ὁ Παρθένης ἐτανύσθη ἀκουμβῶν εἰς τὸν τοῖχον τῆς ἐκκλησίτσας, εἰς τὸ προσήλιον, καὶ ἀφῆκε παρατεταμένον θορυβῶδες χάσμημα, ἠνωμένον μετὰ στεναγμοῦ.

Ὁ Κωνσταντῆς ὁ Περηφανάκιας ἤρχισεν εὐγλώττως ν' ἀποτρέπη τὸν Στάθην τὸν Μπόζαν.

— Δὲ βολεῖ, νὰ σ' πῶ, Στάθ', ἀπ' λέει οὐ λόους, τάχα, νὰ ποῦμε. Γλέπ'ς, κειδὰ κάτ' εἶν' οἱ γίδις στριμουμένες κι οἱ δύο, τουλόου σ' ποῦ θὰ πατήσης νὰ τς δέσης νὰ τς ἀνεβάσης ἀπάν';

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔφθασε καὶ ὁ παπα-Μπεφάνης, μὲ τὴν λευκὴν του γενειάδα, μὲ τὸ κοντὸν τρίχινον ράσον του, καὶ μὲ τὸ μαῦρον σάλι του περὶ τὸν λαιμόν. Ἐμαθε τὸ συμβάν, ἤκουσε τὸ σχέδιον τοῦ Στάθης, κ' ἔσεισε τὴν κεφαλὴν.

— Αποκοτιά, εἶπε, μεγάλη ἀποκοτιά.

— Αποκοτιά, μαθές, ἐπανέλαβε καὶ ἡ θειὰ τὸ Ἀρετώ.

Συγχρόνως δὲ κατέβη εἰς τὸν νοῦν τῆς μία ἰδέα.

— Ἀμμὴ σὰν τὸ ἀποφασίσης, γυιέ μ', κάμε τὸ σταυρό σ' καὶ τάξε τίποτε στὴν Παναγιά, νὰ σὲ φυλάξῃ.

— Ἐταξα ἐγὼ μέσα μου, εἶπεν ὁ Στάθης· ἔταξα νὰ τῆς τὴν πάγω ἀσημένια τὴ μιὰ τὴ γίδα, σὰν τὴν γλυτώσω, τὴν Ψαρή. Τὴν Ψαρὴ ἄς γλύτωνα!

Ὁ ἱερεὺς ἔκαμε διφορούμενον νεῦμα.

— Δὲν εἶναι πρέπον, εἶπε, νὰ παρακινουῦμεν τοὺς ἄλλους νὰ τάζουν... Τὸ τάξιμο εἶναι προαιρετικόν... «Ὅση πέφυκεν ἢ προαίρεσις», ποὺ λέει καὶ τὸ τροπᾶρι... Μὰ ἄς εἶναι... ἂν ἤθελε νὰ κάμῃ καμμιά λειτουργία...

Τὴν τελευταίαν φράσιν τὴν εἶπε παραπονετικῶς μέσα του. Εἶτα ἐπανέλαβε:

— Καὶ τὸ καλύτερο ποὺ ἔχει νὰ τάξῃ κι αὐτὸς κι ὅλοι τους εἶναι νὰ μὴν ἀφήνουν τὰ γίδια τους νὰ μβαίνουν μέσα εἰς τὰ ξωκκλήσια καὶ τὰ γεμίζουν

βιβλιές*... Νὰ εἶναι προσεκτικώτεροι καὶ νὰ ἔχουν περισσότερον σέβας...
Νὰ μὴν πατοῦν τὰ ξένα κτήματα μὲ τὰ κοπάδια τους καὶ τρώγουν τὶς ἐλιές
καὶ τὰ θηλιάσματα* τῶν χριστιανῶν. Αὐτὰ πρέπει νὰ τάξη.

— Τάζω, εἶπεν ὁ Στάθης.

— Καλά, νὰ ἴχης τὴν εὐχή... Τώρα, ἂν σὲ καλουμάρουν, ἔχε θάρρος.

— Ἡ εὐχή σ', παπά μ'.

*

**

Ἐφαίνετο ἀποφασισμένον ὅτι ὁ Στάθης θὰ κατεβιβάζετο διὰ σχοινίου εἰς
τὸν βράχον, διὰ νὰ ζητήσῃ τὰς δύο χαμένας αἰγὰς του. Μόνον ὁ
Περηφανάκας ἔλαβε πάλιν τὸν λόγον:

— Νὰ σ' ὀρίσου, ἀπ' λέει οὐ λόους, παπά μ', νὰ σ' πῶ, Στάθη μ', αὐτό, τί
λογᾶτε*, εἶναι, ἀπού 'πε κ' ἡ αἰωσύνη τ', ἀπ' λέει κ' ἡ θειά τ' Ἄρετώ, μιγάλι
ἀπουκουτιά. Ἐνα πᾶτ' μα εἶναι κειδὰ μέσσα, ἔν' ἀπλόχερο* χοῦμα κὶ δυὸ
δάχ'λα κουτρώνι, ποῦ θὰ πατήσ', πῶς θὰ πιάσ' τς γίδις νὰ τς δέσ', ἀπ' λέει
οὐ λόους, νὰ σ' ὀρίσου, παπά μ;

— Ἐγὼ δὲν τὸν παρακινῶ νὰ κατεβῆ, εἶπεν ὁ ἱερεὺς... Εἰς πράγματα τόσον
λεπτά, ὅπου ἀποβλέπουν τὴν ζωὴν καὶ τὸ συμφέρον τοῦ ἀνθρώπου, κανεὶς
δὲν πρέπει ν' ἀναγκάζη τὸν ἄλλον. Ὁ ἴδιος θὰ δώσῃ λόγον.

— Κὶ λές, παπά μ', σὰν πάθω τίποτα, θὰ πάω κολασμένος; ἠρώτησεν ὁ
Στάθης.

— Αὐτὸ ὁ Θεὸς τὸ ξέρει, εἶπεν ὁ ἱερεὺς. Ἐσεῖς, οἱ πλειότεροι, εἴσθε
ἀλιβάνιστοι. Δὲν ζυγώνετε σ' ἐκκλησία!

— Κάθε κακὸ φεύγει· ἐψιθύρισεν ἀποφθεγματικῶς ὁ μπάρμπ' Ἀναγνώστης
ὁ Παρθένης, ὅστις εἶχε σηκωθῆ ἀπὸ τὴν πεζούλαν, καὶ ἴστατο στηριζόμενος
ἐπὶ τῆς βακτηρίας του, ἔξω τῆς θύρας τοῦ ναῖσκου.

— Κανεὶς σας δὲν ἤρθε νὰ ξομολογηθῆ αὐτὲς τὲς ἡμέρες. Ἄχ! οἱ γονεῖς σας
δὲν ἦσαν τέτοιοι... Ἄχ! οἱ παλιοί, οἱ παλιοί!

— Οἱ παλιοί, οἱ πρωτινοί, ἦταν ἀνθρώποι, εἶπεν ἐπιβεβαιωτικῶς ἡ θειά τ'
Ἄρετώ.

— Ἐγὼ δὲν εἶμαι καὶ τόσο φευγᾶτος ἀπ' τὰ θεῖα, παπά, εἶπε παραπονετικῶς
ὁ Στάθης.

—Ἐσὺ ἔχεις κάποια μικρὴ διαφορά... Μὰ ἀκόμα, ἀκόμα...

—Ἔχουμε ταμένα, μαζί μὲ τὸν Κωνσταντὴ τὸν Ἄγγουρο, νὰ ξανακτίσουμε καὶ τὴν ἐκκλησίτσα τ' Αἰ-Παντελέημονα... Τὴν εἶχε ὄνειρέψει τοῦ Κωνσταντὴ τὴ γυναῖκα.

— Ἄμποτε, ὁ Θεὸς νὰ σᾶς ἀξιώσει, εἶπεν ὁ ἱερεὺς.

— Μακάρι, ἄξιος ὁ μισθός σας, εἶπε καὶ ἡ θειά τ' Ἀρετώ.

*

**

Ὁ Ἀγκούτσας δὲν ἦτο ἰδιοκτήτης ποιμνίων, οὔτε γεωργός, οὔτε κἂν βοσκός, οὔτε οἰκίαν εἶχεν, οὔτε φαμιλιάν, τίποτε. Ἦτο πλάνης, ἄστεγος. Πότε ἐδούλευε μὲ ἡμεροκάματον σιμὰ εἰς τοὺς κολλήγας, τοὺς καλλιεργητάς, πότε ἔμβαινε παραγιὸς εἰς τοὺς βοσκούς διὰ νὰ φυλάγῃ τὰς αἶγας. Τὸν περισσότερον καιρὸν ἐγύριζεν ἀπὸ μάνδραν εἰς μάνδραν, ἀπὸ καλύβι εἰς καλύβι, ἀπὸ κατάμερον* εἰς κατάμερον, χωρὶς ἐργασίαν, καὶ τοῦ ἔδιδαν οἱ ποιμένες ξινόγαλα κ' ἔτρωγε. Κάποτε τοῦ ἔλεγαν:

— Δὲν πᾶς, καημένε Ἀγκούτσα, νὰ βγάλῃς τίποτε πεταλίδες, κάτω στὸ γιαλό, ἢ τίποτε καβουράκια, στὸ ρέμα μέσα;

Τοῦτο ἦτο ἀσφαλὲς σημεῖον ὅτι τὸν ἔδιωχναν. Ὁ Ἀγκούτσας τὸ ἐκαταλάβαινε κ' ἔφευγε.

— Καλὰ ποὺ μοῦ τὸ θύμισες, ἔλεγε.

— Κ' ἦτανε μεγάλο πρᾶγμα νὰ τὸ θυμηθῆς;

— Ὅχι· μὰ κάνει ζέστη· τόση ζέστη.

Καὶ θὰ ἦτο μόνον Μάρτιος· πλὴν ὁ Ἀγκούτσας δὲν ἠμποροῦσε νὰ ὑποφέρει τὴν ζέστην. Ἐλεγεν ὅτι, τουκάκου, ἀδύνατον ἦτο νὰ κάμῃ τις δουλειὰ τὸ καλοκαίρι. Καὶ ὅλος ὁ καιρὸς, ἐκτὸς ὀλίγων ἐβδομάδων, μοιρασμένων σποραδικῶς εἰς τρεῖς ἢ τέσσαρας μῆνας, ἦτον καλοκαίρι.

Ἐφευγε λοιπὸν ἀπὸ κάθε στάνην, ὀπόθεν τὸν ἔστελλαν νὰ βγάλῃ πεταλίδες. Καὶ δὲν ἐπήγαινε μὲν νὰ βγάλῃ πεταλίδες, ἀλλ' ἐπήγαινε εἰς ἄλλην στάνην, εἰς ἄλλο κατάμερον.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην συνέβη ὁ Ἀγκούτσας νὰ ἐνθυμηθῇ τὸν Στάθην τὸν Μπόζαν. Καὶ ἀφοῦ τὸν ἐνθυμήθη, ἦλθε νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ.

Εὔρε δὲ τὴν ομάδα τῶν ἑπτὰ ἢ ὀκτῶ ἀνθρώπων, ἔξω τῆς θύρας τοῦ ναῖσκου

τῆς Παναγίας, ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν ἡ θειά τ' Ἀρετῶ ἠῦχeto εἰς τὸν Στάθην νὰ εἶναι ἄξιος ὁ μισθός του.

— Τί τρέχει; ἠρώτησεν ὁ Ἀγκούτσας.

Ὁ Περηφανάκιας, τοῦ ὁποίου ἡ γλῶσσα ἦτο καταληπτὴ εἰς τὸν Ἀγκούτσαν, τοῦ διηγήθη ἐν ὀλίγοις τὰ τρέχοντα.

Ὁ Ἀγκούτσας, μὲ τὸ ἡλιοκαῆς καὶ ρικνὸν πρόσωπον, μὲ τὰ πυκνὰ ἀκτένιστα μαλλιά, ἔμεινε σύνοφρος ἐπ' ὀλίγα δευτερόλεπτα, καὶ εἶτα εἶπε:

— Τί μ' δίνεις, Στάθη, νὰ κατιβῶ ἐγὼ νὰ σ' τς ἀνεβάσω;

— Θὰ κατεβῶ ἐγώ, ἀπήντησεν ὁ Στάθης.

— Τουλόου σ', Στάθη, ἔεις γ' ναῖκα καὶ πιδιά... Ἄφσε νὰ κατιβῶ ἰγὼ ἀπ' δὲν ἔχου στοὺν ἥλιο μοῖρα.

Ὁ Στάθης ἐσιώπα.

— Νὰ μ' δώσης ἐμένα τὴ μιὰ γίδα, τὴν Ψαρή, κὶ νὰ μὶ καλ' μάρετε κάτ', νὰ κατιβῶ νὰ τς ἀνεβάσου.

— Τὴν Ψαρή ἐγὼ τὴν ἔταξα στὴν Παναγία, ἀπήντησεν ὁ Στάθης.

Ὁ Ἀγκούτσας ἔδειξεν ὅτι δὲν ἐνόει.

— Τὴν ἔταξα ἀσημένια, προσέθηκεν ὁ Στάθης. Ἡ Ψαρὴ ἐμένα μ' χρειάζεταιται.

Ὁ Ἀγκούτσας ἔμεινε ἐπ' ὀλίγας στιγμὰς σύννους.

— Ἄς εἶναι, μ' δίνεις τὴ Στέρφα... Καλὴ εἶναι καὶ ἡ Στέρφα... Ἄ δὲ βρῶ νὰ τὴν πουλήσω νὰ κάμω χαρτὸ λίκι, τὴν ξεφαντώνουμε κανένα μεσ' ἄρι μὲ τὴν παρῆα ἐδῶ.

— Θὰ κατεβῶ ἐγώ, ἀπήντησεν ἰσχυρογνώμων ὁ Στάθης... Ἐλάτε, παιδιά, νὰ μὴ χασομεροῦμε.

*

**

Ἔφεραν μακρὸν σχοινίον δέκα ὀργυιῶν. Ἔδεσαν τὴν μίαν ἄκρην εἰς μέγαν κορμὸν πελωρίου σχοίνου, θάλλοντος δίπλα εἰς τὸ παρεκκλήσιον. Ὁ Στάθης ἔλαβε τὴν ἄλλην ἄκρην, ἔκαμε θηλιάν, κ' ἐδέθη μοναχός του ὑπὸ τὰς μασχάλας.

Τρεῖς ἄνδρες, ὁ Περηφανάκτας, ὁ ἄλλος βοσκός, ὅστις ἦτο ὁ Ντάνας, ὁ συμπέθερος τῆς θεια-Ἀρετῶς, καὶ ὁ Ἀγκούτσας, ὅστις δὲν ἐμνησικακεῖ διὰ τὴν ἀπόρριψιν τῆς προσφορᾶς του, κρατοῦντες σφιγκτὰ τὸ σχοινίον, ἐκαλουμάρισαν σιγὰ-σιγὰ τὸν Στάθην εἰς τὸ ἰλιγγιῶδες κενόν, εἰς τὸν τρομακτικὸν κρημνόν, εἰς τὴν αἰώραν τῆς ἀβύσσου.

Ὁ Στάθης εἶχεν ὠχριάσει κατ' ἀρχάς. Ἐκαμε τρεῖς σταυρούς, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ὄψιν του. Κατέβαινε κάτω, ταλαντευόμενος, προσπαθῶν νὰ ψαύη μὲ τὰς χεῖρας καὶ μὲ τοὺς πόδας τὸν βράχον.

Μίαν φορὰν ἐκτύπησε τὸ δεξιὸν πλευρόν, ὄχι πολὺ σφοδρῶς, κατὰ τοῦ βράχου.

— Ἀγάλι' ἀγάλια! μαλακά, παιδιά· ἐκέλευεν ὁ Ἀγκούτσας. Λάσκα*, λάσκα· καλούμα*!

— Ποῦ ἔμαθες πῶς μιλοῦν οἱ καραβάδες, διαόλ' Ἀγκούτσα; εἶπεν ὁ Περηφανάκτας.

— Σιώπα, μὴ βλαστημᾶς· λάσκα, λάσκα.

Ὁ Στάθης κατέβαινεν εἰς τὸ κενόν, σφίγγων τοὺς ὀδόντας, ἀνοιγοκλείων τὰ ὄμματα, κρατούμενος σφιχτὰ ἀπὸ τὸ σχοινίον. Δὲν ἐφαίνετο νὰ ἐδειλίασε.

— Κοίταξέ τονε πῶς κατεβαίνει, εἶπεν ὁ Ντάνας· σὰ νύφη καμαρωμένη!

Τέλος ὁ Στάθης ἐπάτησεν ἐπὶ τῆς ἐσοχῆς τοῦ βράχου.

Ἐκάθισε καλῶς, συνεμαζεύθη, μὲ τὰ δύο σκέλη περιβάδην ἐπὶ τῆς Ψαρῆς, ἥτις ἐβέλασεν ἅμα τὸν εἶδεν. Ἐλυσε τὴν θηλιὰν ἀπὸ τὰς μασχάλας του, ἔδεσε καλὰ τὴν Ψαρὴν περὶ τὸ στέρνον, καὶ ὑπὸ τοὺς προσθίους πόδας.

Ἐκαμε σημεῖον, καὶ οἱ τρεῖς ἄνδρες ἄνωθεν τοῦ βράχου ἤρχισαν νὰ ἀνασύρωσι σιγὰ-σιγὰ τὴν Ψαρὴν.

Μετὰ δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας κατῆλθε πάλιν κενόν τὸ σχοινίον.

Ὁ Στάθης ἔδεσε τὴν Στέρφαν, καὶ οἱ τρεῖς ἄνδρες ἀνέσυραν τὴν Στέρφαν.

Ἡ Στέρφα τότε μόνον ἐδοκίμασε νὰ ἐκβάλη βελασμόν, ὅταν ἤρχισε νὰ ταλαντεύηται εἰς τὸ κενόν μὲ τὸ σχοινίον.

Ὁ Στάθης ἔμεινε μοναχός του ἐπὶ δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας, χωρὶς τὴν Ψαρὴν, καὶ χωρὶς τὴν Στέρφαν.

Κατὰ τὰ δέκα ταῦτα λεπτὰ ὑπέφερε φοβερῶς. Ὁ ἰλιγγος ἤρχισε νὰ τὸν

καταλαμβάνη. Ἐκλειε τὰ ὄμματα διὰ νὰ μὴ ζαλίζεται. Ἐσφιγγε τὰ δόντια. Ἐλεγε τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ Θεοτόκε Παρθένε, καὶ δύο ἀκόμη προσευχάς, ὅσας ἤξευρε.

Ὁ ἄνεμος, ὁ σφοδρὸς ἄνεμος τοῦ μεγάλου κενοῦ καὶ τοῦ πελάγους, ἐφύσα μετὰ βοῆς εἰς τὰ ὠτά του. Ανέπνεε δυνατά, ἤσθμαινε, καὶ ἡ καρδιά του ἔπαλλεν, ἔπαλλε σφοδρῶς.

Τέλος, ἐφάνη τὸ σχοινίον.

Ὁ Στάθης τὸ ἔδραξε πεταχτά, ἐδέθη σπασμωδικῶς, ἐσφίχθη. Ἐξέχασε νὰ σείση τὸ σχοινίον, διὰ νὰ δώση σημεῖον εἰς τοὺς ἄνδρας. Πλὴν ἐκεῖνοι ἠσθάνθησαν τὸ βάρος, καὶ ἤρχισαν νὰ τραβοῦν.

Ὁ Στάθης ἀνέπεμψεν ἔνθερμον, ἐσχάτην προσευχήν, προσευχήν ἀγωνίας, ἐκρατήθη μὲ τρεμούσας χεῖρας ἀπὸ τὸ σχοινίον, καὶ ἀφέθη εἰς τὸ κενόν.

Ἐταλαντεύετο σφοδρῶς. Ὁ ἄνεμος εἶχε δυναμώσει. Ἐκτύπησε δύο ἢ τρεῖς φορές, τὴν κεφαλὴν, τοὺς ὤμους καὶ τοὺς πόδας εἰς τὸν βράχον.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸ ὕψος τοῦ βράχου, εἶχε ξεπιάσει ἤδη τὰς χεῖρας ἀπὸ τὸ σχοινίον. Ἦτο λιπόθυμος, ἀδρανὲς σῶμα, ὠχρὸς καὶ μόλις ἀναπνέων.

Οἱ ἄνδρες τὸν ἔλυσαν, τὸν ἐπλάγιασαν ὑπὸ τὸν σχοῖνον, τοῦ ἔδωκαν νὰ πῆ ρούμι, τὸν ἔβρεξαν μὲ νερόν.

Εὐτυχῶς, δὲν ἐβράδυνε νὰ συνέλθῃ.

Ἡ Ψαρή ἦτο ἐκεῖ, καὶ τὸν ἐζέσταινε μὲ τὴν πνοήν της.

Ἡ Στέρφα ἴστατο ὀλίγον παραπέρα, καὶ ἐκοίταζεν ἠλιθίως.

Ἡ θεια-Ἀρετὴ ἐθαύμαζε, καὶ ἔλεγεν ἀκόμη:

— Τί ἀποκοτιά! τί ἀποκοτιά!

Ὁ ἱερεὺς, βοηθούμενος ἀπὸ τὸν μπάρμπ' Ἀναγνώστην τὸν Παρθένην, εἶχε ψάλει τὴν Μικρὰν Παράκλησιν ἐμπρὸς εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Γλυκοφιλούσης.

Ὁ Περηφανάκας ἔλεγε:

— Νὰ σᾶς ὀρίσου, βρὲ παιδιά, πουτέ μ' δὲν εἶδια τέτοιου προᾶμα, ἀπ' λέει οὐ λόους. Κακὴ δ' λειά, νὰ σᾶς ἴπῳ, βρὲ παιδιά!

Ὁ Ἀγκούτσας ἐκοίταζε μετὰ πόθου τὴν Στέρφαν.

— Ἄξιζεν, ἄξιζεν, εἶπε μέσα του· θὰ τ'νὲ ξεφαντώναμε μιὰ χαρά!

Ὁ Ντάννας εἶπε:

— Κ' εἶδιατε πῶς κατέβαινε, σὰν καμαρωμένη νύφη. Κι τώρα ζαλίστηκε, τὸ παιδί· δὲν πειράζει, περαστικὰ νὰ ἴναι.

*

**

Ὅταν συνῆλθεν, ὁ Στάθης, ἔκαμε τὸν σταυρόν του, ἐστράφη πρὸς τοὺς ἄνδρας καὶ εἶπε:

— Τώρα, τὴν Ψαρή τὴν ἔταξα ἀσημένια στὴν Παναγία, καὶ θὰ τὴν δώσω... Μά, ὡς τόσο, ἓνα κατσικάκι ποὺ μοῦ βρίσκεται ἀκόμα ἀπ' τὰ πρῶτα γεννητούρια, ἀξίζετε, θὰ σᾶς τὸ θυσιάσω. Ἐλᾶτε, παιδιά, πᾶμε στὸ μαντρί νὰ σᾶς φιλέψω.

(1894)

1. Ὅλοι οἱ στίχοι εἶναι παράφρασις ἐκ τοῦ ΠΓ' Ψαλμοῦ, οὗ ἡ ἀρχή: «Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων, ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχὴ μου εἰς τὰς ἀύλας τοῦ Κυρίου».